

10 - TDE

30 Haziran 2026

Melodisiz Bir Dünya: Eksik Bilgi Kuramı

Öğrenme Mekanizması: Bilgi Boşluğu Kuramı (The Curiosity Gap). Derse girer girmez tahtaya sadece şu cümleyi yazın: 'Söz biter, ezgi kalır; ama bu ezgi nereden gelir?' Ardından öğrencilere hiçbir açıklama yapmadan 30 saniyelik, sadece ritimden oluşan (def veya alkış sesi gibi) bir ses kaydı dinletin. Ses bittiğinde, 'Bu ritmin içine bir masal veya bir türkü gizlenmiş olsaydı, kelimeler bu müziğe nasıl tutunurdu?' diye sorun. Öğrencilerin zihninde söz ile müzik arasındaki bağa dair bir merak boşluğu oluşturun.

Öğrenme Hedefi:

Öğrencilerin sözlü kültür ürünlerindeki ritim ve ahengin önemini fark etmeleri ve bu eksikliği kelimelerle doldurma isteği duymaları.

Gerekli Malzemeler:

Ritim sesi içeren kısa bir ses kaydı veya bir def/ritim aleti.

Ters Yüz Edilmiş Masallar: Beklenti İhlali

Öğrenme Mekanizması: Şema Bozulması / Sürpriz (Pattern Interrupt). Derse 'Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde... develer berber iken, pireler telal iken...' tekerlemesini çok hızlı ve ritmik bir şekilde söyleyerek başlayın ama tam en heyecanlı yerinde durun ve şunu söyleyin: 'Aslında develer berber değildi ve bu bir masal değil, bir şifreleme yöntemiydi.' Öğrencilere masalların neden bu kadar 'saçma' veya 'olağanüstü' ifadelerle başladığını hiç düşünüp düşünmediklerini sorun. Masalın sadece bir hikaye değil, bir hafıza ve gelenek aktarımı olduğu fikrini ortaya atın.

Öğrenme Hedefi:

Öğrencilerin masal tekerlemelerine ve kalıplaşmış ifadelerle karşı alışılmışın dışında bir ilgi geliştirmeleri.

Gerekli Malzemeler:

Materyal gerekmemektedir.

Görünmez Ozanın Kanıtları: Kanıt Torbası

Öğrenme Mekanizması: Somutlaştırma / Bilişsel Bağlantı (Embodied Cognition). Sınıfa içinde bir adet bağlama mızrabı (veya benzeri bir nesne), eski bir mendil ve üzerine 'Anonim' yazılmış bir kağıt bulunan şeffaf bir torba getirin. 'Bu nesneler birine ait, ama bu kişinin bir ismi yok. Yüzyıllardır yaşıyor, her şehri geziyor ve her dilde farklı bir ezgi bırakıyor. Sizce bu 'Görünmez Ozan' kim?' diye sorun. Sözlü geleneğin ve anonimlik kavramının izini sürmelerini isteyin.

Öğrenme Hedefi:

Öğrencilerin 'anonim' ve 'gelenek' kavramlarını somut nesnelerle ilişkilendirerek merak etmeleri.

Gerekli Malzemeler:

Şeffaf poşet, mızrap (veya kağıttan kesilmiş hali), mendil, 'Anonim' yazılı kağıt.

Zaman Makinesinde Bir Ninni: Bilişsel Çelişki

Öğrenme Mekanizması: Bilişsel Çelişki (Cognitive Dissonance). Tahtaya çok modern bir pop şarkısının sözlerini ve hemen yanına 11. yüzyıldan kalma bir koşuk veya ninninin sadeleştirilmiş sözlerini yazın. Öğrencilere 'Hangisi daha fazla duygu içeriyor?' veya 'Hangisi bin yıl sonra hala hatırlanacak?' diye sorun. Bin yıl önceki bir sözün bugün hala kalbimize dokunabilmesinin 'mucizevi' bir ahenk meselesi olduğunu vurgulayarak, dilin tarihsel süreçteki değişimine dikkat çekin.

Öğrenme Hedefi:

Öğrencilerin edebiyatın ve sözün kalıcılığını, ahengin gücünü sorgulamaya başlamaları.

Gerekli Malzemeler:

Modern bir şarkı sözü ve eski bir edebi metinden (koşuk/ninni) alınmış kısa bir bölüm.